

Lund den 27 november 2019

Socialdepartementet

Förbundet FÖR delaktighet och jämlikhets remissvar på Betänkandet Styretredningen för funktionshinderpolitiken. SOU 2019:23. diarienummer S2019/02213/FST

Förbundet FÖR delaktighet och jämlikhet överlämnar nedan sitt yttrande över rubricerad remiss.

Förbundet FÖR delaktighet och jämlikhet är en intressepolitisk organisation. Medlemmar är medborgare med funktionsnedsättning. Andra som vill ställa sig bakom vår jämlikhetskamp är välkomna att som solidaritetsmedlemmar ansluta sig till förbundet.

Vi verkar utifrån den konkreta, upplevda, inpå huden egna kända verkligheten i solidaritet med andra som liksom vi delar erfarenhet av ojämlikhet, diskriminering och förtryck.

Vi arbetar för ett samhälle där alla ska kunna leva och röra sig fritt utan begränsningar, ha makt över den egna tillvaron och rätt till goda levnadsvillkor. Det vill säga: Tillgänglighet - Delaktighet - Jämlikhet - Makt över våra liv.

Våra synpunkter

FÖRs huvudsakliga invändning är, oavsett en värdering av styretredningen för funktionshinderpolitikens olika förslag, att vi inte kan se på vilket sätt dessa på ett avgörande sätt kommer att förbättra villkoren för personer med funktionsnedsättning.

Det stora problemet med svensk funktionshinderpolitik är att en sådan saknas som tar fasta på att villkoren för personer med funktionsnedsättningar inom flertalet samhällsområden är betydligt sämre än för andra medborgare. Istället har vi sett att dessa villkor försämrats.

Detta har från politikens sida tillåtits ske trots att en enig riksdag redan den 31 maj 2000 antog den nationella handlingsplanen *Från patient till medborgare*.

Handlingsplanens huvudinriktning var att funktionshinderpolitiken successivt skulle förändras och genomgående bedrivs ur ett medborgarperspektiv. Detta innebar att personer med funktionsnedsättning skulle ses som medborgare med lika rättigheter och skyldigheter som andra medborgare.

Genom beslutet fastslogs även följande nationella mål för funktionshinderspolitiken:

- En samhällsgemenskap med mångfald som grund
- Att samhället utformas så att människor med funktionshinder i alla åldrar blir fullt delaktiga i samhällslivet
- Jämlikhet i levnadsvillkor för flickor och pojkar, kvinnor och män med funktionshinder.

Det handikappolitiska arbetet skulle i fortsättningen särskilt inriktas på:

- Att identifiera och undanröja hinder för full delaktighet i samhället för människor med funktionshinder
- Att förebygga och bekämpa diskriminering mot personer med funktionshinder
- Att ge barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder förutsättningar för självständighet och självbestämmande.

Vidare betonades att det behövdes handlingsplaner i kommuner och landsting liksom system för uppföljning. Alla myndigheter skulle integrera ett handikapperspektiv i sin verksamhet, med bland annat FN:s standardregler som utgångspunkt.

I maj 2017 antog riksdagen proposition om *Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolicen*. Dessa lyder: *att med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.*

För att nå det nationella målet ska genomförandet av funktionshinderspolicen inriktas mot de fyra områdena:

- principen om universell utformning,
- befintliga brister i tillgängligheten,
- individuella stöd och lösningar för individens självständighet, och
- att förebygga och motverka diskriminering.

Vid en jämförelse med den nationella handlingsplanen *Från patient till medborgare* framgår att de ”nya” nationella målen och inriktningen i sak är desamma. De skillnader som finns gäller främst ordval och att FN:s standardregler ersatts med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättningar.

Styretredningen för funktionshinderspolicen har haft i uppdrag att se över styrningen och uppföljningen av den nya politik som presenterades av regeringen och beslutades av riksdagen år 2017.

Styretredningens förslag skiljer sig marginellt från tidigare strategier för funktionshinderspolicen. Vi refererar här bland annat till den tredje och sista uppföljningen av den nationella handlingsplanen, som gjordes 2010 och resulterade i regeringens strategi för funktionshinderspolicen 2011 - 2016.

Myndigheten för delaktighet (MFD) lämnade den 30 juni 2016 sin slutliga avrapportering av strategin i rapporten *Utvärdering och analys av funktionshinderspolicen 2011–2016*.

MFD konstaterade att utvecklingen inom de flesta politikområden gått långsamt. Det fanns dock undantag, områdena kultur, media, it och transport lyftes fram som områden där utvecklingen varit positiv och skapat bättre förutsättningar för ökad delaktighet och förbättrade levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning.

På andra områden som fysisk tillgänglighet och arbetsmarknad hade däremot utvecklingen stått stilla eller endast gått långsamt framåt under strategiperioden. MFD:s analys av inriktningsmålen visade att endast ett fåtal av inriktningsmålen var uppfyllda inom strategiperioden.

Sammanfattningsvis konstaterar vi att de politiska målen från och med den nationella handlingsplanen *Från patient till medborgare* är långt ifrån uppfyllda.

Den grundläggande orsaken till detta, som vi ser, är att politiken, med vilket vi avser alla politiska partier tillåter sig att i sin retorik framföra uppfattningar, där full delaktighet och jämlika levnadsvillkor framhålls som grund att förbättra villkoren för personer med funktionsnedsättningar, samtidigt när det ställs krav på politisk handling så sitter man still i ”regeringsbåten”.

Avsaknaden av politisk vilja leder till stagnation och försämringar för de av oss som lever med olika funktionsnedsättning.

Detta faktum framhålls också i styrtredningen för funktionshinderpolitiken, vilket är bra, när man uttalar sig på följande sätt: *”För att genomförandet av den politiken ska leda till verkliga resultat är därför en aktiv politisk uppbackning av största betydelse. De politiska företrädarnas ansvar för att på olika samhällsnivåer följa upp och driva igenom det beslut riksdagen fattat är helt avgörande för vilket långsiktigt resultat politiken ska få.”*

Avslutningsvis kortfattat om utredningens bedömningar och förslag:

Vi saknar en analys som förklarar varför funktionshinderades villkor inte följer den allmänna välfärdsutvecklingen, utan ständigt hamnat på efterkälken. Vars villkor till och med tillåts försämrats.

Visserligen framhålls i utredningen, se ovan, vikten av att det finns politiker som är intresserade av de funktionshinderpolitiska frågorna och aktivt driver på utvecklingen på regering - och riksdagsnivå. Dock stannar analysen vid denna förhoppning.

Det behöver föras en allvarligt menad diskussion om varför ett välfärdsland som Sverige tillåter så stora skillnader när det gäller på vilket sätt villkoren för personer med funktionsnedsättningar jämfört med hur situationen ser ut för andra medborgare.

Det är en diskussion som också måste förankras i det faktum att Sverige antagit FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättningar.

Sammanfattningsvis är det inte tillräckligt med allmänna målsättningar som utgår från FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning om de inte följs upp av ett välinriktat och effektivt reformarbete. Med andra ord kan inte avsaknaden av konkret politisk handling ersättas med än så välmenande och sofistikerade uppföljningar om det inte finns någon konkret politik avsedd att leda till förbättringar att följa upp.

Lund dag som ovan

Förbundet FÖR delaktighet och jämlikhet

Lars Hagström, ordförande

Kontaktuppgifter:

Förbundet FÖR delaktighet och jämlikhet
c/o Lars Hagström
Sunnanväg 2p
222 26 Lund